

Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi

(2018) Cilt 1, Sayı 1, s. 1-9

Küreselleşme ve Sağlık¹

Ali ALU*

Öz

Globalleşmenin etkisiyle birçok ülkede nüfus artışıyla birlikte ihtiyaçları da artırmıştır. Küresel sermayenin kapsamı ve etkisi artmasıyla birlikte daha önce kamu yani devlet eliyle yapılan hizmetler talepleri karşılamamaya başlamıştır. Bundan dolayı kamunun bu açığı özel sektör eliyle kapatılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Dünyada ekonomik, sosyal, teknolojik ve kültürel gelişmeler özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu dinamiklere bağlı olarak birçok değişimi beraberinde getirmiştir.

Küresel açıdan ilaçların ve tıp teknolojisinin üretim ve sunumu çok uluslu şirketlerin tekelindedir. Çünkü bu şirketler küresel pazarda egemen güç oldukları için bu kuruluşlar sağlık ekonomisini istedikleri gibi yönlendirmektedir. Öte yandan küreselleşme ile birlikte sağlık ekonomisinin gelişimi birçok hastalık yerel sınırları aşmış ülkelerin yaptıkları uluslararası programlar sayesinde bu hastalıkların tedavisi daha az maliyetle gerçekleşmektedir. Uluslararası sermayenin artması diğer birçok alanda yapıldığı gibi sağlıkta da özerkleşmeye gidilmiştir. Sağlıkta özerkleşmesi ile birlikte sağlıkta hizmetin sunumunda kaliteyi de artırmıştır. Hastaların hizmetlerde memnuniyet oranlarını artırmıştır. Fakat sağlıkta özerkleşmesi beraberinde bazı sorunları da meydana getirmiştir. Özellikle hastanelerin tüzel kişilerin kontrolüne bırakılması bu kişiler de kar merkezli bir anlayış gelişmesine sebep olmuştur. Bunun yanında sağlık kuruluşları özellikle kar marjı yüksek olan hizmetlere yönelmelerine sebep olmuştur. Bu durumdan dolayı koruyucu sağlık hizmetlerinin ikinci plana itilmesine yol açmıştır.

Anahtar Kelimeler

*Küreselleşme, Sağlık,
Sağlık Ekonomisi,
Sağlık Politikaları,
Kapitalizm*

Makale Hakkında

*Geliş:
17.11.2018*

*Kabul:
28.12.2018*

* Öğr. Gör. Ali ALU, Sağlık Yönetimi Bölümü, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye, E-mail: ali.alu@adu.edu.tr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7608-2976>

¹ Bu makale yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Globalization and Health

Abstract

With the impact of globalization, many countries have increased their needs along with population growth. With the increase in scope and impact of global capital, services previously made by the state, ie government, have begun to meet the demands. For this reason, it has become inevitable for the police to close the gap with the private sector. Economic, social, technological and cultural developments in the world, especially in the developing countries, brought many changes depending on these dynamics. The production and presentation of drugs and medical technology globally is monopolized by multinational corporations. Because these companies are the sovereign powers in the global marketplace, these organizations direct the health economy as they please. On the other hand, with the globalization, the development of the healthcare economy exceeds the local boundaries of many diseases and the treatment of these diseases takes place at a lower cost thanks to the international programs of the countries. The increase in international capital has been made in many other areas, as well as in the health sector. Along with the autonomy of health, it has also increased the quality of service provision in health. Patients' satisfaction rates in services have increased. But the autonomy of health has also brought some problems. Especially those who leave the hospitals under the control of the legal entities have caused the development of a profit-centered understanding. In addition, health care facilities have led to particularly high-margin services. This has led to the introduction of preventive health services into the second plan.

Keywords

Globalization, Health, Health Economics, Health Policies, Capitalism

About Article

*Received:
11.17.2018*

*Acceped:
12.28.2018*

Giriş

Globalleşmenin etkisiyle birçok ülkede nüfus artışıyla birlikte ihtiyaçları da artırmıştır. Küresel sermayenin kapsamı ve etkisi artmasıyla birlikte daha önce kamu yani devlet eliyle yapılan hizmetler talepleri karşılamamaya başlamıştır. Bundan dolayı kamunun bu açığı özel sektör eliyle kapatılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Dünyada ekonomik, sosyal, teknolojik ve kültürel gelişmeler özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu dinamiklere bağlı olarak birçok değişimi beraberinde getirmiştir(Görenel,2001:41-42).

Küreselleşme süreci özellikle gelişmekte ve gelişmiş ülkelerde birçok fırsat getirdiği bir gerçektir. Fakat bu ülkelerde yerel üretim ve finans imkânların daralması eşitsizlik, işsizlik, yoksulluk, eğitim sorunları ve sağlık sorunların yaşanmasına sebep olmuştur. Bu durumda bu ülkelerin küreselleşme süreci ile birlikte elde ettiği kazanımların gerilmesine yol açmıştır. Bu da işsizliğin artırmıştır. Bunun bir sonucu olarak da işsiz kitlerin oluşması beraberinde bu yığınların temel sağlık hizmetlerinin karşılamasında çeşitli sıkıntılarla karşılaşmaları beraberinde sağlık sorunlarını yaşamalarına sebep olmuştur.

Küreselleşme savunucuları bu sürecin sağlık üzerinde önemli katkıları olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda sağlıkta meydana gelişmeler ve daha önce tedavisi olmayan birçok hastalıkların günümüz tıp teknolojisi ile kolaylıkla yapılabiliyor olması kanıt olarak göstermektedirler(Yıldırım,2004:3).

Küresel kapitalizmin dünyanın hemen hemen birçok yerinde artması rekabet ve sermayeyi artırma çabaları küresel çağı tutsak etmiştir. “Kapitalist büyüme, beşeri ve doğal kaynakların yağmalanması, insan emeğinin ve doğanın sömürülmesi demektir.

Küreselleşme çağında işsizlik, yoksulluk, savaşlar ve sömürü kat ve kat artmaktadır. Küreselleşme ile ortaya atılan, sınırların ortadan kalkması söylemi aslında ulusal sınırlar ve bu sınırlar içerisindeki sermaye gruplarıdır. Yoksa işçi sınıfı ya da kendisine rakip olacak bir başka ulusun büyük sermaye grubu için bir sınırın kalkmasını istemek söz konusu değildir” (Başkaya, 2007:327).

Emperyalizmin dünyanın her yerine yayılması bu durum az gelişmiş ülkelerin sömürgeleşmesine ve bu ülkelerin giderek kapitalist ülkelerin kontrolüne geçmesine sebep olmuştur. Böylece dünyada ki ülkeler ya kapitalistleşecek ya da yarı kapitalist bir hal alacak böyle bir durumda birçok sorun çözümsüz hale gelmesine sebep olmaktadır (Savran, 1998: 78).

Küreselleşmeyi eğer; “kapitalist yaşam tarzının, yani piyasa sisteminin, dış ticaret serbestliğinin, tüketimin ve tüketicinin önceliğinin dünya çapında yaygınlaştırılması olarak kabul edersek aynı zamanda küreselleşmenin kapitalizmin en yüksek aşaması olduğunu söyleyebiliriz. Sermayenin küreselleştiği ama emeğin küreselleşmediği bir ortam hiç kuşkusuz kapitalizmin küreselleşmesini ifade eder.”(Eğilmez, 2011:44).

Küreselleşme Sürecinde Neoliberal Politikalar ve Özerkleşme

Neoliberalizm kavramı gündelik yaşamımızda sık sık kullandığımız bir terimdir ve kapitalizmin ekonomik sistemiyle çok yakında ilişkilidir. Temelde neoliberalizm liberalizmin temel ilkelerinin piyasa şartları içerisinde yeniden değerlendirilmesidir. Başka bir deyişle neoliberalizm, 18 ve 19 yüzyılın liberal ekonomistler tarafında benimsenen ve serbest piyasa öğretisine dayanan yani liberal düşüncenin

günümüzde kabul edilen karşılığıdır. Liberalizm kavramı serbest kelimesinden türetilmiş ve özgürlükçülük manasına gelmektedir. Kapitalizmin ortaya çıkması sanayi devrimi ile birlikte olmuştur ve liberal düşünce, kapitalizmin ortaya çıkmasıyla birlikte siyasal ve sosyal yönü ortaya çıkmaya başlamıştır. Kapitalist süreç ve neoliberalizm temelleri sanayi devrimine kadar uzanırken sanayi devri minin ortaya çıkması da feodalizmin zayıflaması ve çözülmesinin ardından yaşanan merkantalist süreçte batı da mal ve sermaye birikimiyle beraber ortaya çıkmaya başlamıştır(Afyon iibf Dergisi,2012:16-17).

Hukuk bilimi yönünden özerkleşme, yönetim şekli ve yöntemin değiştirilmesi başka bir deyişle devlet kontrolünde yapılan yönetim işlerinin özel kuruluşlara devredilmesi anlamına gelir. Bundan dolayı hukuk yönünde yönetim yapısının özelleşmesi iktisat bilimi açısından ise malın özerkleşme büyük bir önem teşkil eder(Özay, 1986:182).

Özelleştirme başka bir deyişle devlet eliyle üretilen mal ya da hizmetlerin bir kısmının veya hepsinin özel kuruluşlara devredilmesi, bunların devletin kontrolünde alıp tüketicilerin ihtiyaçlarını karşılayacak bir sistemin geliştirilmesidir(Eryılmaz ve Eken,1990:56).

Özelleştirme, yalnız ekonomik değer taşıyan kamu girişimlerin özel kuruluşlara satışı olarak görmemek gerekir. Satışı dışında bu kuruluşlara tahsis edilmesi veya belli bir süreliğine kiralanması anlamlarına da gelmesinin yanı sıra kamu mal ya da hizmetlerin özel kuruluşlarla sözleşme yapılarak ortak kullanılması anlamlarına da gelebilir(Köksal,1993:9).

Küreselleşmenin Küresel Kapitalizmle İlişkisi

Yaşadığımız yüzyılda zaman ve mekân da çok hızlı bir değişim meydana gelmiştir. Küreselleşme, global dünya da sınırları aşır toplumların ve kurumsal yapıların oluşan yeni düzene uyum sağlayıp dünyada ki hemen hemen bütün ülkeleri birbirine bağımlı kılan küresel bir olgudur. Başka bir deyişle zaman ve mekân olgusunun ortadan kalkıp ulusların birbirine bağımlı hale gelmesidir(Vildan Tekin,2015:18).

Küreselleşmenin ekonomik sistemi; Ülkeler arası ticaretin kolaylaşması, piyasaların esnekleşmesi ve özel sektörün piyasada etkinliği artması şeklinde olmuştur. Kapitalizmin doğasında rekabet olduğu için bu sistem durman bir hareketlilik içindedir ve bu da beraberinde gelişmeyi meydana getirmektedir. Bu büyüme hem mülkiyet hem de Pazar açısından büyüme anlamına gelmektedir. Dünya pazarında böyle bir büyüme sermayenin belli yerlerde yoğunlaşmasına ve merkezileşmesine bunun sonucunda kapitalizm ve emperyalizm bu süreçte güçlü bir şekilde ortaya çıkar. Bunun sonucunda da sermaye piyasası ve iktisat sisteme yön vermeye başlar(Vildan Tekin,2015:18).

Küreselleşme eğer; kapitalist sistem yeni bir yaşam tarzı, başka bir deyişle piyasa sistemi, ekonomi serbestliği, tüketimin ve tüketicinin artışı olarak kabul edersek küreselleşme kapitalizmin en ileri aşaması olduğu söylenilebilir. Sermayenin globalleştiği fakat emeğin küreselleşmediği bir ortam hiç şüphe yok ki kapitalizmin küreselleşmesi anlamına gelir(Eğilmez, 2011: 44).

Kapitalist sistemin küresel düzeyde etkinliğini artırması ile birlikte bütün dünyayı oluşan rekabet ve sermaye ihtiyaçlarına göre yeniden kendini dizayn etme zorunluluğu bütün dünya üzerinde bir hegemonya kurmasına sebep olmuştur. “Kapitalist büyüme, beşeri ve doğal kaynakların yağmalanması, insan emeğinin ve doğanın sömürülmesi demektir. Küreselleşme çağında işsizlik, yoksulluk, savaşlar ve sömürü kat ve kat

artmaktadır. Küreselleşme ile ortaya atılan, sınırların ortadan kalkması söylemi aslında ulusal sınırlar ve bu sınırlar içerisindeki sermaye gruplarıdır. Yoksa işçi sınıfı ya da kendisine rakip olacak bir başka ulusun büyük sermaye grubu için bir sınırın kalkmasını istemek söz konusu değildir” (Başkaya, 2007:327).

Yakın Zamanda Ortaya Çıkan Salgın Hastalıklar

Bu gün dünya üzerinde ülkeler vatandaşlarının sağlığını korumak için ekonomik olarak çok büyük harcamalar yapmaktadır.” Devletlerin vatandaşlarını korumak için harcadıkları paralar ve ülkelerin ekonomik kayıpları ile bu salgınlardan etkilenen insan sayısı karşılaştırıldığında ise; arada korkunç bir uçurum olduğu görülmektedir. Bu durum bu salgınların gereğinden fazla mi abartıldığı ve bunun bazı maksatlarla mı yapıldığı gibi soruları akla getirmektedir. Medyada, bazı büyük ilaç firmalarının yöneticilerinin Dünya Sağlık Örgütü’nde görevli olduğu, bunların, ortaya çıkan hastalıkların salgın olarak ilân edilip edilmeyeceğine karar veren mercilerde yer aldıklarına dair haberlerin yayımlanması şüphe bulutlarını daha da artırmıştır”(Uhim,12.05.2016,www.u.h.i.m.org).

Sağlık sektörü ekonomik yönde dünya üzerinde ki en büyük sektörlerden bir tanesidir. Ülkemizde ise enerji ve eğitimden sonra en büyük üçüncü sektördür. Bu sektör zaman zaman medya ya yansıdığı sömürülmeye müsait bir sektördür. “ Daha da ötesi silah sanayisinde ve geçmişte Amerikan yönetiminde söz sahibi olan Donald Rumsfeld gibi kişilerin de ilaç sektörüyle ilişkileri medyaya yansımıştır. Bu da kamuoyunun gündemine başka birtakım soru işaretleri getirmektedir: Acaba ilaç sanayi bir ekonomik ve siyasî çatışma aracı olarak mı kullanılmaktadır? Bu ve benzeri soruların sağlıklı cevaplandırılmaları, sağlık sektöründe faaliyette bulunan ve insanların sağlıklı bir hayat sürmesine yardımcı olacak ve dertlerine derman olan ilaç firmalarının üzerindeki şüphe bulutlarının dağılmasını sağlayacaktır”(Gidahareketi,20.06.2016, <http://www.gidahareketi.org>).

İlk olarak 1976 da domuz gribi vakası ortaya çıktığı zaman dünya çapında büyük bir paniğe yol açmıştır. Bu salgın dünya çapında toplam 436 vaka ölümle sonuçlanmıştır. Oluşan bu panik ve puslu ortamda küresel kuruluşlar en iyi şekilde faydalanmaya çalışmıştır. “ Oluşturulan panik ortamında, tavukları kapalı ortamlarda hızlı büyümeleri için verilen antibiyotikler ve suni yemlerle besleyen endüstriyel tavuk üretim çiftlikleri büyük kârlar elde etmiştir. Büyük tavuk çiftliklerinin sıhhi koşulları üzerinde ciddi hiçbir inceleme yapılmazken, WHO küçük aile çiftliklerinde serbest dolaşan tavukları kuş gribine sebebiyet verdikleri gerekçesiyle imha ettirmiştir. Bu durum, köy tavukçuluğunu bitirmiş, köylerde dahi endüstriyel çiftliklerde üretilen tavuklar yenmeye başlanmıştır. Tersine, kuş gribinin yayılma tehlikesinin daha çok olduğu büyük tavuk çiftlikleri ise kuş gribi söylentilerinden hayli kârlı çıkmıştır”(Engdahl, 2006:6-9).

Kuş gribi tedavisinde etkili olduğu iddia edilen Tamiflu ilacının milyarlarca adet satışından, hem ilacı üreten Gilead Sciences, hem de pazarlamasını yapan Roche firması büyük paralar kazanmıştır. Ayrıca pek çok ülkede anti-viral ilaçların stokları yapılmaya başlanmıştır(F.William Engdahl, a.g.m).

Kuş gribi hastalığının tedavisinde büyük bir rol oynadığı iddia edilen tamiflu ilacında milyarlarca adet satışı yapılmıştır. İlacın üretimini yapan Gilead Sciences, firması yanı sıra Roche firması da büyük paralar kazanmıştır. Tamiflu ilacının üretimini yapan firmalar yanı sıra CP Piliç de(ABD eski başkanı

Bush'un kardeşi Neil Bush'un da ortaklarından olduğu iddia edilen şirket) bu süreçte büyük paralar kazanmıştır(CPTürkiye,27/06/2016, <http://www.cpturkiye.com>).

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Recep Akdur; gerçekçi olmayan salgınların halk arasında büyük tedirginliğe yol açtığı,H1N1'in dünya da yaklaşık olarak 4.4 trilyon dolar kayba yol açtığını belirtmekte ve bu durumun da bazı ülke ve firmaların büyük rantlar elde ettiğini söyledi (Uhim, 12.05.2016,www.u.h.i.m.org).

Ayrıca bu süreçte birçok uzman ve akademisyen belli büyük firmalarda tavuk tüketiminin sağlıklı olacağı konusunda telkinler vermesi sonucunda köy tavukçuluğu büyük bir darbe almaya başlamıştır. Tavukların hastalıklı veya hastaliksız olduğuna bakılmaksızın öldürüldü ve bu durum sonucunda milyonlarca köylü gelir kaybına uğramaya başlamıştır. İngiliz Roslin Enstitüsü yetkililerine göre, böyle bir durumun ortaya çıkarmakta ki asıl amaç köy tavuğunu tamamen ortadan kaldırıp GDO'lu hayvan türlerini artırıp ve tavuk sektörünün tamamını kontrolüne almaktır(sağlıklıtavuk,27.06.2016, www.sagliklitavuk.org).

Domuz Gribi Salgınında İlaç Şirketlerinin Etkileri

Domuz gribi salgını patlak verdiği günden beri WHO, daha yeni ortaya çıkan bu hastalığın çok fazla sayıda ölümlere yol açacağını söyleyerek toplum da bir panik havası oluşturmuştur. Bu durum dan dolayı halk gereğinde fazla bir şekilde önlemler almak ve harcamalar yapmak zorunda kaldı(Engdahl, 2006:6). "Meksika'da yerel halkın uzun süredir şikâyetinde bulunduğu ve salgından sorumlu tuttuğu Smithfield Foods'un Veracruz eyaletindeki şubesi Granjas Carrol endüstriyel domuz çiftliği işletmesindeki zehirli atıklarla ilgili inceleme yapmaları gerekirken, Tamiflu gibi birçok yan etkisi olan ve hatta bazı vakalarda ölüme neden olan anti-viral ilaçların ve içeriğindeki katkı maddeleri dolayısıyla kafalarda karışıklığa neden olan aşuların kitlelere dağıtımını için uygun bir ortam oluşturmakla daha çok ilgilendiler. Bu panik ortamından en çok kâr elde eden kesim ise aşuların ve anti-viral (virüs önleyici) ilaçların üretim ve pazarlamasıyla ilgilenen bazı küresel ilaç şirketleri oldu"(Uhim, 12.05.2016,www.u.h.i.m.org).

Domuz gribi aşısını üreten ilaç şirketleri domuz gribi salgını sürecinde çok yüksek miktarda paralar kazanmışlardır. Aşıdan yaklaşık olarak 50 milyar dolarlık bir kar elde etmişler." Çünkü yıllık 500 milyar dolarlık dünya ilaç pazarına rağmen, sadece aşıdan yıllık ilaç tüketiminden elde edilen gelirin %10'u kadar kâr elde edilecek olması, domuz gribi virüsünün de bir laboratuvar virüsü olduğu tezini savunan çevrelerin düşüncelerinin ilgi görmesine büyük katkı sunmuş oldu"(Uhim, 12.05.2016,www.u.h.i.m.org).

Dünya Sağlık Örgütü'nden Profesör Ulrich Keil, "Domuz gribi salgını ilaç üreticilerinin kârlarını artırmak için bu şirketlerle ortak olarak üretilen bir korku kampanyasıydı" dedi (Bild,17.06.2016, <http://www.bild>).

Avustralyalı virolog (virüs uzmanı) Adrian Gibbs, "Yaptığım incelemede bu virüsün bir laboratuvarından çıkmış olma olasılığının çok yüksek olarak buldum!" demiştir. Gibbs, grip aşısı yanı sıra yeni türde ilaçları üretmek isteyen uzmanlar laboratuvar ortamında yeni grip virüsleri ortaya çıkarmaya çabaladıkları farkında olduklarını açıklarken genetik mutasyonun domuzlar da görülen domuz gribinden yaklaşık olarak 3 katı olduğu ve bunun da mühendislik icadı olabileceği fikrini kuvvetlendirmektedir(Bild,17.08.2016, <http://www.bild>).

Danimarka'nın Information ve İsveç'in SVG gazetelerinde; "SAGE'deki heyette yaralan Prof. Albert Osterhaus, Prof. Federick Hayden, Prof. Arnold Monto ve Prof. David Salisbury hakkında Danışmanlık yapmakta olduğu ilaç firmalarının baskıyla WHO'yu yönlendirip gerçekte var olmayan bir paniği dünyaya kabul ettirmeye çalışmakta iddiası gündeme gelmiştir. İddiada adı geçen bu isimler Roche, Glaxo, Novartis, Medimmune, Viro Pharma, Sanofi Pasteur gibi önde gelen ilaç firmalarına danışmanlık yapmaktadırlar. Prof. Albert Osterhaus'un ayrıca kendisine ait aşı geliştirip üreten bir ilaç firması bulunmaktadır"(Uhim, 12.05.2016,www.u.h.i.m.org).

Finlandiya eski Sağlık Bakanı Dr. Rauni Kilde daha da ileri bir adım atarak, "Domuz Gribi aşısının bir aldatmaca olduğunu, aşı ile mümkün olduğunca dünya nüfusunun azaltılmak istendiğini" söylemişti(Gidahareketi,23/09/2016,<http://www.gidahareketi.org>).

"Hiç kimse aşının bir yıl, beş yıl ya da 20 yıl sonra ne gibi etkilerinin olacağını bilmiyor: Mutlak kısırlık mı? Kanser mi? Ya da ölümcül herhangi bir hastalık mı? Amerikan yönetimi ileride bundan dolayı doğacak herhangi bir sıkıntıdan dolayı ilaç şirketlerine bir sorumluluk yüklenmemesi için şimdiden önlemini aldı ve onları tüm sorumluluklardan muaf tuttu. Bu bile işin ciddiyetini göstermeye yeter!" dedi(smf.gen.tr/portal,20/05/2016, <http://www.smf.gen.tr>).

Aşılar içerisinde iki önemli madde vardır: Bunlardan birisi antijen denen ve vücutta asıl bağışıklığı sağlayacak olan virüsün parçasını içeren kısım; ikinci madde ise adjuvan denen ve aşının bağışıklık yapma gücünü arttıran katkı maddeleri. Tüm aşılar da etki artırıcı ve koruyucu olarak kullanılan bu katkı maddeleri bellidir ve hemen hemen aynıdır. Çoğunun özellikleri araştırılmamıştır ve etkileri tam olarak bilinmemektedir(domuz gribi 21.05.2016,<http://www.domuzgribi.net>).

1989 yılında çocuklara uygulanan aşılar a giren "thimerosal" (cıva bazlı koruma) adlı maddenin "öğrenim bozukluğu, dikkat dağınıklığı, hiperaktivite ve en önemlisi otizm gibi hastalıklara neden olduğuna yönelik iddialar biliniyor; uzun süredir tartışılıyordu. CDC uzmanlarından Tom Verstraenten'in araştırmasında, "thimerosal" maddesinin aşılar da yer aldığı 14 yıl içinde otizm hastalığına yakalanan çocukların sayısında 15 kat artış olduğu saptandı" (Gidahareketi,23/09/2016,<http://www.gidahareketi.org>).

Thimerosal maddesiyle ilgili en çarpıcı açıklamayı cıva zehirlenmesi konusunda dünyanın sayılı otoritelerinden biri olarak kabul edilen Kentucky Üniversitesi Kimya Bölümü Başkanı Boyd Haley yaptı: "Bu maddeyi bir hayvana enjekte ederseniz beyinde hasar oluşur. Canlı bir dokuya enjekte ederseniz hücreleri ölür. Tüm bunları bilip de minik bebeklere bu maddeyi enjekte etmek şok edici bir hatadır" dedi (Uhim, 12.05.2016,www.u.h.i.m.org).

Rusya'da 20 yıl önce yasaklanan "thimerosal" adlı maddeyi, geçen yıllarda Danimarka, Avusturya, Japonya, İngiltere ve İskandinav ülkeleri de aşılarından çıkardı. Ancak, Türkiye'de bebeğin doğumundan ilköğretim 5'inci sınıfa kadar uygulanan tüm karma aşılar da (DBT, DT, Td, TT, Hepatit) thimerosal var." (Uhim, 12.05.2016,www.u.h.i.m.org).

Sonuç

Son yıllarda Küreselleşme ile birlikte dünya da meydana gelen hızlı değişim ulaşım ve iletişim olanaklarını kolaylaştırmıştır. Fakat bu durum beraberinde birçok sıkıntıyı da getirmiştir. Ülkeler arasında

ki sınırları ortadan kalkması ve olanakların artması birlikte aynı hastalığın dünyanın birçok yerinde aynı süreçte ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu durumdan dolayı birçok salgın hastalığın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Böylece küreselleşen dünyada hem salgın hastalık hem de bunun ortaya çıkma olasılığı insanları korkutmaya başlamıştır. Son yıllarda ise salgın hastalıkların kendisinden ziyade korkusu ile yatılıp kalkılmaktadır. Önce ebola, sonra sars, kuş gribi ve domuz gribi. Bu gün dünya üzerinde birçok ülke vatandaşlarını bu hastalıklardan korumak amacıyla büyük paralar harcamakta salgının çıktığı veya yayıldığı ülkeler ekonomik krizler yaşanmasına sebep olmuştur Sars virüsü ilk olarak ortaya çıktığı zaman Çin Halk Cumhuriyeti'nde GSMH'nin % 5 kayba uğraştığı iddia edilmektedir. Benzer şekilde kuş gribi vakası da Türkiye'de beyaz et sektörünü bitirme noktasına getirmiştir bu durumdan dolayı birçok şirket iflas etmiştir.

Küreselleşme süreci özellikle gelişmekte ve gelişmiş ülkelerde birçok fırsat getirdiği bir gerçektir. Fakat bu ülkelerde yerel üretim ve finans imkânların daralması eşitsizlik, işsizlik, yoksulluk, eğitim sorunları ve sağlık sorunların yaşanmasına sebep olmuştur. Bu durumda bu ülkelerin küreselleşme süreci ile birlikte elde ettiği kazanımların gerilmesine yol açmıştır. Bu da işsizliğin artırmıştır. Bunun bir sonucu olarak da işsiz kitlerin oluşması beraberinde bu yığınların temel sağlık hizmetlerinin karşılamasında çeşitli sıkıntılarla karşılaşmaları beraberinde sağlık sorunlarını yaşamalarına sebep olmuştur.

Küresel açıdan ilaçların ve tıp teknolojisinin üretim ve sunumu çok uluslu şirketlerin tekelindedir. Çünkü bu şirketler küresel pazarda egemen güç oldukları için bu kuruluşlar sağlık ekonomisini istedikleri gibi yönlendirmektedir. Ulusla arası sermayenin artması diğer birçok alanda yapıldığı gibi sağlıkta da özerkleşmeye gidilmiştir. Sağlıkta özerkleşmesi ile birlikte sağlıkta hizmetin sunumunda kaliteyi de artırmıştır. Hastaların hizmetlerde memnuniyet oranlarını artırmıştır. Fakat sağlıkta özerkleşmesi beraberinde bazı sorunları da meydana getirmiştir. Özellikle hastanelerin tüzel kişilerin kontrolüne bırakılması bu kişiler de kar merkezli bir anlayış gelişmesine sebep olmuştur. Bunun yanında sağlık kuruluşları özellikle kar marjı yüksek olan hizmetlere yönelmelerine sebep olmuştur. Bu durumdan dolayı koruyucu sağlık hizmetlerinin ikinci plana itilmesine yol açmıştır.

Kaynakça

Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi (C.XIV, S I, 2012)

Başkaya, F. 2007. Kavram Sözlüğü I, Söylem ve Gerçek, İstanbul: Özgür Üniversite Kitaplığı s.327

Başkaya, F. 2007. Kavram Sözlüğü I, Söylem ve Gerçek, İstanbul: Özgür Üniversite Kitaplığı s.327-329

Brown, J. 2002, Yönetişim; Neo-liberalizmin Siyasi Düzeni, Birikim, Sayı, 158, s. 36-43.

Eğilmez, M.2011. Küresel Finans Krizi, İstanbul: Remzi Kitapevi.s. 44

Aralık

Eryılmaz, B. ve Eken, M. 1990, Mahalli İdarelerde Özelleştirme Politika ve Uygulamaları, Türk İdare Dergisi, Yıl 62, Sayı 387, Haziran s.56.

F.William Engdahl, Üstün Irk Yaratma-Dünya Nüfus Azaltım Projeleri, Sahte Domuz Gribi, Sahte Gıdalar s.6,7,8,9;

Görenel, Z. İ. 2001, 1980 sonrası Neo-liberalizm ve Neo-Popülizm, İktisat Dergisi, Sayı. 418, s. 41-42.

Köksal, T. 1993, Belediye Hizmetlerinin Özelleştirilmesi Yöntemleri ve Uygulaması, DPT Yayını, Ankara, s.9.

Savran, S. 1998. Lenin'i Yakmalı mı?, Devrimci İstanbul: Marksist Kitaplık,s.78

Özay, İ. 1986, İdare Hukuku Yönünden KİT'leri Özelleştirme Çalışmaları, ORHİM Seminerler Serisi, s.182.

Vildan, T. 2015 küreselleşme ve alternatif küreselleşmenin ekonomik politik bir sonucu olarak mülksüzlerin medyası yüksek lisans tezi,

Yanmaz,M. 2010. Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Son Dönem Sağlık Politikaları Yüksek Lisans Tezi , s. 16-17

Yıldırım, H. H, Yalçın, T. (2001), Sağlık Hizmetleri Finansmanı, Yeni Türkiye Dergisi, Sağlık Özel Sayı, No:40, s:1-4

Yıldırım, H. H. ''Sağlık Siyaset Makaleleri'', Ankara, 2011 s.2-3